

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2022

Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare, RFS, är en partipolitiskt och religiöst obunden ideell organisation som har 52 lokalföreningar runtom i landet. RFS ska genom opinionsbildande verksamhet och ideella insatser medverka till ett medmänskligare samhälle där människor stödjer varandra. RFS uppdrag är att stödja föreningarna i deras uppdrag att erbjuda utbildning, information, erfarenhetsutbyte och ge stöd till frivilliga samhällsarbetare. Frivilliga samhällsarbetare är personer som har lagreglerade frivilliguppdrag eller är häktes- och anstaltsbesökare. Inom RFS finns medlemmar med följande uppdrag:

- biträdande övervakare enligt förordningen om verkställighet av frivårdspåföljder
- förtroendeman enligt fängelseförordningen
- partnerkontaktperson inom Kriminalvårdens programverksamhet
- kontaktperson och kontaktfamilj enligt socialtjänstlagen
- kontaktperson och stödfamilj enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade
- stödperson enligt lagen om rättspsykiatrisk vård och lagen om psykiatrisk tvångsvård
- god man, förvaltare, särskilt förordnad vårdnadshavare, särskilt förordnad förmyndare och medförmyndare enligt föräldrabalken
- god man till ensamkommande barn enligt lagen om god man för ensamkommande barn
- samt häktes- och anstaltsbesökare

Ytterst syftar all RFS verksamhet till att brukare, patienter, klienter och huvudmän ska få en rättssäker insats av god kvalitet.

Utveckling av förbundets verksamhet har under 2022 framför allt utgått från följande mål i Verksamhetsplanen för 2022:

- Brukarens bästa
- Lagreglerade frivilliguppdrag – en samhällsresurs
- Ökad medlemsnytta
- Digital utveckling
- Bredare finansiering
- Kompetensutveckling och ökad kunskap om samtliga lagreglerade frivilliguppdrag

BRUKARENS BÄSTA

Det yttersta syftet med all verksamhet inom RFS är rättssäkra insatser för brukare, huvudmän, patienter och klienter. Inom de projekt som RFS driver är brukarna en central del och RFS lyfter brukarens bästa i de forum som RFS verkar i och i dialog med de myndigheter som RFS samverkar med.

RFS har verkat i dialogforum med Justitieombudsmannen, SiS brukarråd, haft en dialog med Sveriges Kommuner och Regioner samt samverkar med andra civilsamhällesaktörer kring brukarens bästa utöver RFS kontakter med myndigheter. Arvsfondsprojektets webbutbildning har också tagits fram med brukarens bästa för ögonen. Frivilliga samhällsarbetare som får goda förutsättningar att utföra sina uppdrag leder till brukarens bästa.

LAGREGLERADE FRIVILLIGUPPDRAG – EN SAMHÄLLSRESURS

De lagreglerade frivilliguppdragen är en stor samhällsresurs som bidrar till ökad delaktighet i samhället och skapar tillit mellan människor samt till samhällsinstitutionerna.

RFS har arbetat för att skapa medvetenhet kring frivilliga samhällsarbetsares betydelse och hur de kan bidra till ökad inkludering ur ett individperspektiv såväl som ur ett samhällsperspektiv. Inom ramen för detta har vi också samverkat med flera myndigheter samt synliggjort vårt förbund. Vårt kommunikationsarbete har också präglats av att synliggöra den samhällsresurs som frivilliga samhällsarbetare är.

SAMARBETSPARTNERS OCH EVENEMANG

RFS har flera samarbetspartners och deltar i olika forum. RFS är partner i Ideell Arena och medlem i Gilla Din Ekonomi, ett nätverk av olika organisationer, myndigheter och företag med syfte att stärka privatpersoners kunskap om ekonomi och undvika överskuldssättning. Under året har RFS fört diskussioner och samarbetat med en rad myndigheter som Kronofogden, Konsumentverket, Försäkringskassan, Kriminalvården, Folkhälsomyndigheten, Finansinspektionen samt JO och med flertalet organisationer som Föreningen SHEDO, Föreningen Sveriges överförmyndare, Sveriges kommuner och regioner, Skyddsvärnet, Demenscentrum, ABF, Attention, Autism- och Aspergerförbundet, FUB, RSMH, Begripsam och NSPH, Sveriges kristna råd, X-cons, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, (NBV), Processkedjan, Passus, Psykiatriska Riksföreningen för Sjuksköterskor, Buff, RFSU, Röda Korset, Volontärbyrån. RFS samarbetar med ABF kring bland annat studiecirklar som ger lokalföreningarna möjlighet till stöd runt om i landet.

RFS har fortsatt sitt arbete i Statens institutionsstyrelses brukarråd, deltagit i Justitieombudsmannens dialogforum för civilsamhället om frihetsberövades rättigheter. Som

medlem i Civil Right Defenders expertgrupp i arvsfondsprojektet *Tvångsvårdad men inte utan rättigheter* lämnade RFS kunskap och perspektiv från medlemmars uppdrag som kontaktpersoner och stödpersoner, men också från gode män och förvaltare som kommer i kontakt med brukare som tvångsvårdas eller som har tvångsvårdats.

ÖKAD MEDLEMSNYTTA

RFS ska arbeta nationellt och övergripande med att lyfta frågor och bedriva påverkansarbete som gynnar medlemmarna samt verka för att ett medlemskap i RFS upplevs som modernt och attraktivt. Alla medlemmar i RFS lokalföreningar har tillgång till gratis rådgivning i frågor som rör de lagreglerade frivilliguppdragen genom kansliets växel, ombudsmän och volontärjurister.

MEDLEMSUTVECKLING

RFS bestod den sista december 2022 av 52 lokalföreningar med cirka 4 170 enskilda medlemmar. 1 161 personer avslutade sina medlemskap i RFS och 601 personer blev nya medlemmar under året. En lokalförening gick in en annan lokalförening, istället för att lägga ner.

RÅDGIVNING KRING UPPDRAGEN

Enskilda medlemmar i lokalföreningarna har erbjudits rådgivning, webbforum för erfarenhetsutbyte, försäkringsskydd och möjlighet att vara en del av ett aktivt förbund för frivilliga samhällsarbetare. RFS har gett löpande stöd till föreningarnas styrelsearbete via telefon och mejl.

Styrelsen har analyserat vad som gör ett medlemskap i RFS attraktivt och genomfört en medlemsenkät.

MEDLEMSENKÄT

Under hösten gjorde RFS en medlemsenkät som 3 981 medlemmar fick digitalt och 1 139 personer besvarade enkäten, vilket är ungefär en tredjedel av RFS medlemmar. Resultatet visade att majoriteten av våra medlemmar är positiva till den digitalisering som RFS har gjort. Många uppskattar förbundets digitala evenemang och det stöd de får av kansliet. 62 procent av de som svarade på enkäten var över 65 år, vilket visar på en hög medelålder bland RFS medlemmar. Samtidigt hade 40,5 procent av de svarande varit medlemmar mellan 1 – 5 år vilket tyder på att RFS på sikt kommer få en lägre medlemsålder om samma utveckling fortsätter. Medlemmarna önskar stöd av sina lokalföreningar och där är det viktigt att få träffas fysiskt.

DIGITALA AKTIVITETER

RFS har erbjudit fler digitala aktiviteter än någonsin och nått ut till fler medlemmar runt om i landet. Det har varit föreläsningar, medlemsträffar inom RFS olika verksamhetsområden, studiecirklar, erfarenhetsutbyten, utbildningar arrangerade av RFS och i samverkan med externa aktörer (se respektive verksamhetsområde för mer information). RFS har också erbjudit lathundar, föreläsningar och informationstillfällen för att medlemmar ska bli tryggare i den digitala miljön.

RFS har tillsammans med Finansinspektionen genomfört tre utbildningstillfällen med kursen Trygga din ekonomiska framtid. Vi har också tipsat våra medlemmar om intressanta föreläsningar arrangerade av andra aktörer än RFS.

Förbundsstyrelsen har under året hållit regelbundna träffar för lokalföreningar och medlemmar där förbundsstyrelsen, valberedningen och medlemmar deltagit. Deltagare runt om i landet har träffats och utbytt information och idéer, vilket deltagarna har varit mycket positiva till. Även lokalföreningar har bjudit in varandra att delta i varandras digitala aktiviteter.

I december stängde RFS ner det webbforum som tillhandahålls uppdragstagare att diskutera utmaningar i uppdragen. Tanken med forumet har varit att medlemmar ska svara på frågor och stötta varandra här. Kansliet har på olika sätt under de senaste åren försökt uppmuntra till användande av forumet inom alla frivilliguppdrag, men endast ett fåtal frågor från gode män inkom på forumet under 2022. På många sätt har det moderna användandet av facebookgrupper med snabba svar lett till att forumet blivit otidsenligt.

FÖRSÄKRING

Genom lokalföreningarnas medlemsavgift till RFS får alla medlemmar en olycksfalls- och krisförsäkring som innebär skydd i frivilliguppdragen och vid föreningens aktiviteter. Gode män och förvaltare kan också teckna en ansvarsförsäkring genom RFS som täcker rättsskydd och förmögenhetsskada vid skadeståndsansvar, då de behöver ett extra skydd. Under året utvidgades ansvarsförsäkringen efter önskemål från medlemmarna.

Den sista december 2022 hade 3 000 medlemmar i 49 föreningar tecknat ansvarsförsäkringen.

KOMMUNIKATION

RFS använder sig av olika kommunikationskanaler till medlemmar såsom nyhetsbrev, Inblick och särskilda inbjudningar och utskick till styrelserna för att de ska skicka vidare informationen till medlemmarna. RFS har också ökat riktad information till medlemmar genom särskilda utskick.

En ny kommunikationsstrategi har tagits fram för att rikta oss mot våra målgrupper och i syfte att kunna öka i medlemsantal framöver och öka kunskapen om RFS och de frivilliga samhällsuppdragen. Det sker bland annat genom ökad närvaro i sociala medier. RFS hemsida har också setts över under hösten.

PRESSKONTAKTER OCH DEBATTARTIKLAR Under året har RFS kontaktats av journalister, dels för research och dels för intervjuer. RFS har också varit mer aktiva och kontaktat journalister och tidningar där vi haft möjligheter att bistå med kunskap gällande våra uppdrag. Vi har även fått två debattartiklar publicerade, en i Dagens Medicin om behovet av stödpersoner i vården, och en på Altinget, om ensamkommande barns behov. Förbundssekreteraren och styrelseordförande har i både lokal och nationell media uttalat sig om vikten av stödpersoner, informerat om hur systemet kring gode män fungerar och ensamkommande barns rättigheter i samhället.

RFS artiklar:

[”Vården måste prioritera stödpersoners arbete” - Dagens Medicin](#)

[Ensamkommande barns rättigheter måste värnas - Altinget - Allt om politik: altinget.se](#)

[RFS kommenterar vägledande dom gällande godmanskapet - Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare](#)

Intervjuer med RFS:

[Förbundet om bristen på gode män: ”Ett strukturellt problem” | SVT Nyheter](#)

[Så fungerar gode män-systemet: "Viktigt att rekrytera fler" | Special Nest](#)

NYHETSBREV

Nyhetsbrevet har skickats ut digitalt till alla medlemmar och andra som prenumererar på nyhetsbrevet. Under 2022 har arbetet med att uppdatera och göra om nyhetsbrevet utvecklats. Nyhetsbrevet har anpassats mer till sin digitala form där vi frångått specifika teman och intervjuer och istället satsat på matnyttig information gällande omvärldsbevakning inom respektive områden. Vi har även informerat mer om kommande evenemang då RFS i år haft mer att erbjuda våra medlemmar. Under året har fyra nyhetsbrev sänts ut. Varje nyhetsbrev har belyst ett uppdrag lite mer. Exempelvis:

ställföreträdare, kontaktperson/kontaktfamilj, stödperson, biträdande övervakare/häktes- och anstaltsbesökare. Det finns också andra aktörer än RFS medlemmar som prenumererar på RFS nyhetsbrev.

INBLICK

Inblick skickas ut med information till lokalföreningarnas styrelser i syfte att ge lokalföreningarna mer insyn i kansliets arbete och hur kansliet bevakar RFS områden. Under året skickades fyra Inblick. Inblick innehöll bland annat information om olika digitala föreläsningar RFS hållit, nya broschyrer, årsmötet, projekt Rätt att delta och övriga områden. I årets sista utskick har RFS satsat på att ge lokalföreningarna mer insyn i kansliets arbete.

FACEBOOK

Närvaro på Facebook är viktigt för att RFS ska nå ut med information om oss som förbund och skapa ett digitalt varumärke. Under året ökade antalet som följer RFS sida på Facebook med 108 personer, och idag har RFS 1138 följare. RFS har kontinuerligt uppdaterat kanalen vilket ökat vår frekvens av publicerade inlägg. I snitt har vi haft tre inlägg per vecka på sidan.

Det är positiva inlägg som har gillats och kommenteras mest. Inlägg där RFS på olika sätt figurerat i media har också fått större spridning. Strategin har varit att dra trafik till artiklar på RFS hemsida, informera om evenemang och nyheter. Vi har skapat kortare videos i syfte att få ökad räckvidd, spridning och engagemang om uppdragen. Facebook har också använts till att marknadsföra utbildningar och aktiviteter samt informera om de olika uppdragen.

Frivilliguppdragens mervärde har varit ett av de teman som har belysts särskilt, både med text och med video.

Även inlägg som exempelvis handlar om uppvaktningar och föreningsbesök fyller en viktig funktion – att visa upp ett aktivt och relevant förbund för alla besökare som får upp dem i sitt flöde. Det har varit en mix av att lyfta fram medlemmar och stolthet för uppdragen samt att belysa att frivilligarbetare bidrar.

BREDARE FINANSIERING

RFS har traditionellt finansierat sin medlemsverksamhet och möjliggjort att ha ett kansli med personal genom framförallt statsbidrag samt Arvsfondsprojekt. Successivt har RFS genom åren fått en svårare ekonomisk situation. Statsbidrag är ett medel för att finansiera verksamhet men täcker inte det behov som RFS har och de aktiviteter som medlemmar efterfrågar. Det har inneburit att RFS ekonomiska buffert krympt genom åren.

STATSBIDRAG

Under 2022 fick RFS ett oväntat ekonomiskt tillskott under 2022, i form av en tillfällig satsning från Socialstyrelsen till följd av pandemin, RFS fick föra över ett överskott från statsbidraget från Kriminalvården från 2021 p g a pandemin och vi fick dessutom en utbetalning från RFS försäkringsbolag. Detta har inneburit att RFS har haft goda förutsättningar 2022 men utmaningar att hinna förbruka statsbidragen. Ej använda bidrag ska återbetalas till bidragsgivaren efter årsskiftet.

Tre ansökningar om statsbidrag för 2022 lämnades in under hösten avseende finansiering för 2023. Folkhälsomyndigheten för arbete med stödpersoner inom psykiatriområdet.

Socialstyrelsen för arbete inom det sociala området för utsatta barn och ungdomar genom kontaktpersoner, kontaktfamiljer, stödfamiljer, särskilt förordnade vårdnadshavare och gode män för ensamkommande barn. Kriminalvården för studiecirklar, besöksverksamhet och utveckling av biträdande övervakare och förtroendemän.

MEDLEMSAVGIFTER

Inbetalningen av medlemsavgifterna innebar att RFS i år fick ta del av den höjning av medlemsavgiften från 30 kr till 50 kr som årsmötet 2021 beslutat om. Samtidigt har dock RFS medlemsantal fortsatt att minska.

GIVA SVERIGE

I december ansökte RFS om medlemskap i Giva Sverige i syfte att minska RFS beroende av statsbidrag och möjliggöra gåvor till RFS och på sikt kunna ansöka om medlemskap i Postkodlotteriet. Arbetet med att få ansökan godkänd kommer fortsätta 2023.

RFS ORGANISATION

ÅRSMÖTE

Årsmötet är RFS högsta beslutande organ. Varje medlemsförening har ett ombud (en röst). Årsmöteskonferensen genomfördes digitalt den 15 maj. Det fanns inga motioner inkomna. Jennica Simesgården valdes på omval till posten som förbundsordförande. Beredningsutskottet fick i uppdrag att till årsmötet 2023 föreslå ledamöter till valberedningen. Årsmötet gav styrelsen ansvarsfrihet för 2021 och fastställde medlemsavgift för 2023 till 50 kronor per år och enskild medlem.

ÅRSMÖTESKONFERENS

RFS digitala årsmöteskonferens gick av stapeln mellan den 9 – 13 maj med öppna föreläsningar för alla RFS medlemmar och erfarenhetsutbyten.

Kansliet berättade om RFS verksamhet och utmaningar, Eskilstuna FS berättade hur de arbetar med digitala föreläsningar, Volontärbyrån föreläste på temat ideellt engagemang, Konsumentverket och RFS studieansvarig föreläste om hur man kan motverka ekonomiska problem. Marit Normasdotter föreläste om sin bakgrund inom missbruk och utsatthet och gav ett brukarperspektiv samt pratade om hur utsatta grupper lättare kan nås och hjälpas tillbaka in i samhället.

FÖRBUNDSSTYRELSE

Förbundsstyrelsen har genomfört nio protokollförda sammanträden, varav två per capsulam beslut, under året. Förbundsstyrelsens möten har ägt rum digitalt, med undantag för ett fysiskt sammanträde. Valberedningen har närvarat på förbundsstyrelsens sammanträden.

Förbundsstyrelsens sammansättning efter årsmötet 2022 har varit:

Jennica Simesgården	ordförande
Henrik Mörner	vice ordf, allmän ledamot
Lisbeth Karlsson	allmän ledamot
Ulf Johansson	allmän ledamot
Bjarne Lynbech	allmän ledamot
Claes-Göran Mårlind	ledamot med uppdragsansvar godmansområdet
Birgith Mårtenszon	ledamot med uppdragsansvar psykiatriområdet
Gunilla Wahlbom	ledamot med uppdragsansvar socialtjänstområdet
Ola Kuremyr	ledamot med uppdragsansvar kriminalvårdsområdet
Birgitta Larsson Printz	ersättare
Gunnar Broström	ersättare

FÖRBUNDSREVISORER HAR EFTER ÅRSMÖTET 2022 VARIT:

Gösta Eklund	revisor, sammankallande
Lars-Åke Norman	revisor
Eva Törnegren	ersättare

VALBEREDNINGEN HAR EFTER ÅRSMÖTET 2022 VARIT:

Eva Kälveskog	ledamot, sammankallande
Maud Plantin	ledamot (t.o.m. 2022-10-18)
Amy Lindkvist	ledamot (t.o.m. 2022-12-07)
Christer Arvidsson	ersättare
Pasi Syrjänen	ersättare

BEREDNINGSGRUPPEN HAR EFTER ÅRSMÖTET 2022 VARIT:

Claes-Göran Mårlind
Tina Höstlycke
Mats Einestam

KANSLI

RFS har ett kansli i centrala Stockholm. Under året har två medarbetare avslutat sina anställningar, Lina Karlsson, kommunikatör, och Elin Molander, projektledare. Med anledning av påfyllnadsmedel från Socialstyrelsens gjordes en visstidsanställning av en ombudsman inom barnområdet. RFS projektmedarbetare inom arvsfondsprojektet Erik Åhlin bytte den 1 mars tjänst till ombudsman inom psykiatriområdet, varefter projektmedarbetarrollen i Arvsfondsprojektet varit vakant.

Förbundets anställda har under 2022 varit:

Helene Ericsson, kanslisekreterare

Thomas Karlsson, studieansvarig

Elin Molander, projektledare, Rätt att delta, och ombudsman, t.o.m. 2022-12-13

Joanna Graumann Walnstedt, förbundssekreterare

Erik Åhlin, projektmedarbetare Rätt att delta t.o.m. 2022-02-28 och ombudsman fr.o.m. 2022-03-01

Lina Karlsson, kommunikatör, (föräldraledig 2022-01-01 – 2022-08-21) t.o.m. 2022-08-21

Amra Bajric, kommunikatör

Märta Frank, ombudsman

Mohamed Habib, visstidsanställd ombudsman, fr o m 2022-07-11

KRIMINALVÅRDSOMRÅDET

Statsbidraget inom kriminalvårdsområdet möjliggjorde utvecklingsarbete inom områdena biträdande övervakare, förtroendemän och besöksgruppsverksamhet.

BITRÄDANDE ÖVERVAKARE

RFS har etablerat kontakt mellan lokalföreningar och frivårdskontor för att stärka den biträdande övervakarens roll. RFS har haft återkommande dialogmöten med Kriminalvårdens huvudkontor för fortsatt gemensam riktning kring satsningen på biträdande övervakare mellan 2021-2023 som handlar om att få flera biträdande övervakare förordnade till klienter.

Vi samverkade med Frivården Norrköping om inslussningsmetoden inom kriminalvården om en arbetsmetod för att förordna biträdande övervakare under anstaltstiden för att förbereda klienterna inför villkorlig frigivning i lokalsamhället. Vi har också samverkat med 17 frivårdskontor och ansvariga handläggare i biträdandeövervakarfrågan i syfte att utbyta gemensamma idéer gällande utbildning och rekrytering av biträdandeövervakare. RFS har träffat 8 frivårdskontor fysiskt under 2022 för att samverka kring BÖV på olika sätt. RFS har digitalt träffat 24 av landets 32

frivårdskontor för att öka samarbetet mellan RFS lokalföreningar och frivårdskontoren samt öka kännedomen om RFS som förbund.

Samverkansarbete har skett med andra organisationer inom civilsamhället som KRIS, Unga KRIS, Convictus, RFSU, Attention, Process kedjan, Passus, Röda Korset och Ankarstiftelsen. RFS har även deltagit när Kriminalvården regionalt kallat till samverkansmöte mellan dem och civilsamhällets aktörer. RFS kansli har under året bistått förbundets lokalföreningar och enskilda medlemmar i frågor inom området via telefon och i digitala mötesformer. I lokalföreningarna har medlemmarna med uppdrag inom kriminalvårdsområdet erbjudits erfarenhetsutbyten, studiecirkelar och föreläsningar. RFS har anpassat sin hemsida kring biträdande övervakare och spridit folder om biträdande övervakare till kriminalvården, samverkanspartners och RFS lokalföreningar.

En film har tagits fram i syfte att fler ska vilja bli biträdande övervakare och medlemmar i RFS, vilken lanseras i början av 2023.

BESÖKSGRUPPSVERKSAMHET

RFS kansli delar efter ansökan ut besöksmedel till lokalföreningar, vilka själva organiserar besök och aktiviteter på häkten och anstalter i enlighet med ansökan. Lokalföreningar som erhållit besöksmedel och som under 2022 bedrivit besöksverksamhet inom Kriminalvården är:

- Gotlands frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Visby)
- Göteborgs frivilliga samhällsarbetare (besöker anstalterna Högsbo, Sagsjön och Skogome)
- Malmö frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Malmö).
- Norra Älvsborgs förening för frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Uddevalla)
- Norrköpings övervakarförening (besöker anstalten Skenäs)
- Södra Skåne frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Trelleborg).
- Södra Vätterbygdens frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Jönköping)
- Umeå frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Umeå, anstalterna Ersboda och Sörbyn)
- Örebro frivilliga samhällsarbetare (besöker häktet Örebro och anstalten Hinseberg och anstalten Karlskoga).
- Solna-Sundbybergs övervakar- och kontaktpersonsförening (besöker häktet Kronoberg)

Besöksgrupperna för Gotlands frivilliga samhällsarbetare och Södra Skåne frivilliga samhällsarbetare lades vilande på grund av för få besökare för att kunna bedriva besöksgrupp. En ny besöksgrupp bildades för Kronobergshäktet under året.

Dubbelbeläggning, ombyggnationer och hög personalomsättning vid många av kriminalvårdens verksamhetsställen har påverkat lokalföreningarnas möjlighet att genomföra besök vid vissa anstalter. Många har i dialog på orten gjort andra isoleringsbrytande.

STUDIECIRKLAR OCH UTBILDNINGAR

RFS studiecirkel och utbildningar är en viktig del av RFS verksamhet inom kriminalvårdsområdet och inom detta har RFS dialog med myndigheter så som Konsumentverket och Kronofogden och är behjälplig angående materialet som används i studiecirkel och utbildningar.

BÄTTRE FRAMTID

Bättre framtid genomfördes vid ett tillfälle på Hinseberg under 2022 men avbröts när det var två träffar kvar på grund av personalbrist och överbeläggning på anstalten. Försök har gjorts från RFS för att återuppta verksamheten.

VARDAGSEKONOMI

Studiecirkeln Vardagsekonomi syftar till att få deltagaren att fundera över sin ekonomi och få verktyg för att påverka sin ekonomiska situation i positiv riktning. Målgruppen är unga och vuxna i häkte eller anstalt och cirkeln kan anpassas efter målgruppens behov. På anstalten Österåker hölls en studiecirkel i Vardagsekonomi under juli månad 2022.

Kursen i Vardagsekonomi slutfördes för RFS nya besöksgrupp för Kronobergshäktet i Stockholm under vårterminen 2022.

VARDAGSEKONOMI FÖR BITRÄDANDE ÖVERVAKARE PÅ FRIVÅRDEN

RFS har under 2022 besökt tre frivårdskontor och en lokalförening för att ge information om Vardagsekonomi till biträdande övervakare som de kan använda i sin kontakt med klienter i uppdragen.

UTBILDNINGAR FÖR STUDIECIRKELLEDARE

Under april genomfördes studiecirkelledarutbildning i Vardagsekonomi med föreningen Norrköpings-distriktets övervakarförening som ska använda studiecirkeln vid besöken vid anstalten Skenäs.

BESÖKSGRUPPSUTBILDNINGAR

En besöksgruppsutbildning startade under 2021 och slutfördes med tre träffar under 2022. Den nya besöksgruppen från lokalföreningen Solna-Sundbyberg träffar nu regelbundet intagna vid häktet Kronoberg i Stockholm och informerar om Vardagsekonomi och har vardagssamtal.

KONFERENS FÖR BESÖKSRUPPER OCH BITRÄDANDE ÖVERVAKARE

Som ett led i Kriminalvårdens och RFS pågående satsning på biträdande övervakare kunde RFS anordna en tvådagarskonferens för besökare och biträdande övervakare. Syftet med konferensen är att möjliggöra erfarenhetsutbyte och fortbildning. Temat för konferensen var "Kvinnor med NPF " Agneta Björck från Smart psykiatri föreläste om Kvinnor och ADHD och klargjorde kring aktuell forskning i ämnet. Föreläsare Lena Nordström från KRIS berättade utifrån egna erfarenheter om NPF och hur kontakter inom Kriminalvården och samverkan med övriga samhället möjliggjorde ett liv i frihet med sysselsättning och en fungerande vardag.

STYRGRUPPEN FÖR VISIONSRUMMET

RFS har varit sammankallande för styrgruppen för Visionsrummet i syfte att samla myndigheter och civilsamhället för en bättre inlåsning i samhället efter villkorlig frigivning. Styrgruppen verkar för att genomföra ett pilotprojekt på en anstalt i Stockholmsregionen.

GODMANSOMRÅDET

STÖD TILL LOKALFÖRENINGAR OCH MEDLEMMAR

Medlemmar med uppdrag som god man eller förvaltare kan kontakta kansliet för råd och stöd. Arbetet sker till stor del genom kansliets växel, volontärjuristernas verksamhet och RFS projektledare.

RFS volontärjurister fick i snitt ca 2 frågor i veckan fördelat på ett år. Under 2022 har fem personer haft uppdrag som volontärjurister och vid årets slut hade RFS två verksamma volontärjurister. Uppdraget som volontärjurist är ett ideellt uppdrag. En översyn av volontärverksamheten inleddes under slutet av 2022 med avsikt att uppdraget som volontärjurist ska upplevas som meningsfullt och för att RFS på sikt ska kunna utöka verksamheten med volontärjurister.

RFS webbplats innehåller omfattande information för medlemmar med uppdrag inom godmansområdet men ett behov av att uppdatera kunskapsbanken har identifierats för att förbättra servicen till RFS medlemmar.

SPRIDNING AV MATERIAL

Samarbetet med landets överförmyndarverksamheter har stor betydelse för möjligheten att nå ut med information. Under 2022 har Rollkoll beställts av 50 beställare 5 550 exemplar har

skickats ut. Det är också vanligt förekommande att kommunerna själva länkar till materialen. I december höjde RFS priset för Rollkoll.

UTREDNING PÅ GODMANSOMRÅDET

RFS har under många år drivit att godmanssystemet behöver moderniseras och fortsätter att lyfta dessa frågor.

Regeringen beslutade 2019 om kommittédirektiven *Ställföreträdarskap att lita på – en översyn av reglerna om gode män och förvaltare* (dir. 2019:44) Översynen syftar bl.a. till att förbättra tillsynen på området, skapa bättre förutsättningar för att kompetenta personer ska ställa upp som ställföreträdare och stärka enskildas ställning och skydd. I maj 2021 överlämnade Ställföreträdarutredningen betänkandet *Gode män och förvaltare – en översyn* (SOU 2021:36). Utredningen har lämnat flera förslag och betänkandet är ännu inte färdigberett inom Regeringskansliet. RFS yttrade sig i oktober 2021 över remissen. Betänkandet föreslog att lagändringar skulle träda i kraft den 1 januari 2023 men regeringens arbete med förslaget har avstannat och det fanns vid 2022 års slut fortfarande ingen plan från regeringen om när arbetet skulle återupptas. RFS har under 2022 i uttalanden i media betonat vikten av att arbetet återupptas och har vid flera tillfällen hört av sig till justitiedepartementet för att höra hur arbetet fortskrider.

PROJEKTET RÄTT ATT DELTA - MED STÖD AV EN STÄLLFÖRETRÄDARE

RFS driver det treåriga projektet Rätt att delta – med stöd av en ställföreträdare av Allmänna Arvsfonden. Projektet drivs av RFS mellan åren 2020 - 2023 och beviljades totalt 8 353 490 SEK. Projektet startade den 1 juni 2020 och kommer att avslutas hösten 2023. Projektets budget för det tredje och avslutande verksamhetsår var när detta inleddes den 1 juni 2022 på 3 806 490 kr.

Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för huvudmän att utöva medbestämmande, delaktighet och inflytande i det stöd som ställföreträdaren ger. Projektet fokuserar på interaktiva utbildningsinsatser och aktiviteter, bland annat erfarenhetsutbyte i poddformat, och två webbutbildningar, varav en för ställföreträdare och en för huvudmän.

Projektets referensgrupp består av representanter från Demenscentrum, Autism- och Aspergerförbundet, FUB, föreningen Sveriges Överförmyndare, Mälardalens högskola och Myndigheten för delaktighet samt representanter för RFS:s lokalavdelningar som deltar i projektet.

Under 2022 har filmer och material satts ihop till två webbutbildningar som kommer lanseras av RFS och Svenskt Demenscentrum i början av 2023. Projektet samverkade med Kronofogden kring samlade ekonomiska tips till ställföreträdare, Begripsam för att testa webbutbildningarna på målgruppen och den dagligaverksamheten Medis5 för produktion och brukarperspektiv. Under 2022 lanserades Godmanspodden med tre avsnitt på teman Delaktighet, Demens och ADHD. Podden kommer att vara en återkommande aktivitet under resterande projekttid.

RFS projektledare avslutade sin anställning den 13 december varefter projektet haft en vakans medan rekrytering av ny projektledare pågår. Under 2022 års inledning uppstod en vakans i form av projektmedarbetare som inte tillsattes, utan arbetet fördelades mellan projektledaren och RFS kommunikatör.

PSYKIATRIOMRÅDET

Från Folkhälsomyndigheten får RFS statsbidrag för verksamhet för stödpersoner, i syfte att RFS ska erbjuda stöd till både enskilda uppdragstagare och till lokalföreningarna i samarbetet med Patientnämnderna (Pan). Det handlar om att förstärka det medmänskliga stödet för tvångsvårdade patienter och motverka ensamhet och fortsatt psykisk ohälsa. RFS har gett möjlighet till kunskapspåfyllning, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyten. Under året har RFS samlat stödpersoner och medlemmar för att fånga upp stödpersoners behov i sina frivilliguppdrag. Stödpersoner har getts möjlighet att gå utbildning i mänskliga rättigheter i svensk tvångsvård och utbildning om rätten till att få information och att få vara delaktig när man är tvångsintagen. Vi har stimulerat till diskussioner i RFS forum om uppdragen stödperson och synliggjort stödmöjligheterna för stödpersoner.

RFS har tillhandahållit instruktion för lokalt samarbete och synliggjort fungerande samarbete med patientnämnderna för medlemmarna. Under mars 2022 så har en ombudsman anställts inom stödpersonsområdet. Utöver det så har en telefonbaserad kartläggning om lokalföreningarnas arbete inom stödpersonsuppdraget gjorts.

Utöver det så har RFS initierat ett nationellt samverkansforum för stödpersonsuppdraget. Forumet har sammankallats vid två tillfällen och består av representanter från Patientnämnderna samt civilsamhällesorganisationer med patientfokus. Forumet har varit mycket uppskattat och planeras fortsätta sammankallas under 2023. I samband med forumet har RFS skapat en fokusgrupp bestående av medlemmar med stödpersonserfarenhet, vars syfte är att lyfta erfarenheter och synpunkter på uppdraget från RFS:s medlemmar.

RFS sitter med i expertgruppen för Civil Right Defenders arvsfondsprojekt *Tvångsvårdad men inte utan rättigheter* som uppmärksammar människorättskränkningar inom svensk tvångsvård. Genom RFS samarbete med Civil Right Defenders har också RFS medlemmar

erbjudits olika workshops, utbildningar och föreläsningar om mänskliga rättigheter för intagna, liksom om hur man kan anmäla missförhållanden och fått möjlighet att stötta enkät om tvångsvårdades situation.

Studiecirkelmaterialet för frivilliga samhällsarbetare med fallbeskrivningar har uppdaterats gällande stödpersoner med hjälp av medlemmar i RFS. En ny informationsfolder för stödpersonsuppdraget har tagits fram och spridits till både lokalföreningar och Patientnämnderna (cirka 1 000 exemplar har spridits). RFS har även erbjudit flera digitala erfarenhetsutbyten med fokus på psykiatri och stödpersonsrollen. Vi har även anordnat tre öppna nationella föreläsningar kopplat till psykiatri och de utmaningar som man kan möta där som frivillig samhällsarbetare.

Utöver detta har RFS deltagit på Psykiatridagarna i maj under två heldagar, där vi spridit information om förbundet och stödpersonsuppdraget. Vi har även föreläst för vårdstudenter på Göteborgs universitet samt gjort studiebesök på Rättspsykiatri Stockholms högsäkerhetsanstalt.

SOCIALTJÄNSTOMRÅDET

Från Socialstyrelsen får RFS statsbidrag för att bedriva verksamhet inom socialtjänstområdet. Inom socialtjänstens ansvarsområde organiserar RFS kontaktpersoner, kontaktfamiljer, stödfamiljer och särskilt förordnade vårdnadshavare.

RFS har gett möjlighet till kunskapspåfyllning, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyten. Under året har RFS samlat medlemmar för att fånga upp deras behov i sina frivilliguppdrag. Även barn och unga, deras anhöriga och ställföreträdare som har behov av någon av insatserna har haft möjlighet att ta del av RFS råd och stöd.

Vi har stimulerat till diskussioner i RFS forum om uppdragen kontaktpersoner, kontaktfamiljer, stödfamiljer och särskilt förordnade vårdnadshavare och synliggjort stödmöjligheterna för dessa uppdrag. RFS har tillhandahållit instruktion för lokalt samarbete och synliggjort fungerande samarbete med socialtjänsten för medlemmarna. Medlemmar har lyft behovet av samarbete med socialtjänsten. RFS har också spridit RFS folder med information om vad en kontaktperson, kontaktfamilj, stödfamilj och särskilt förordnade vårdnadshavare får ut av ett medlemskap till landets socialtjänster tillsammans med information om närmsta lokalförening. Syftet var att socialtjänsten ska vilja samverka med RFS och lokalföreningarna samt kunna sprida information till de som har ett frivilliguppdrag.

Studiecirkelmaterialet för frivilliga samhällsarbetare med fallbeskrivningar har uppdaterats gällande kontaktpersoner med hjälp av medlemmar i RFS.

I all våra skrivelser, dialog med andra myndigheter samt uppvaktningar sprider vi kunskap om kontaktperson, kontaktfamilj och stödfamilj. RFS har lämnat remissvar över betänkandet *Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag*, SOU 2020:47. Vi har påmint om insatsen kontaktperson vid utslussningen från LVU-, LSU, och LVM-hem i dialogen med Statens institutionsstyrelse.

Socialtjänstområdet har bevakats och nyheter har presenterats på webbplats och i nyhetsbrev.

UNGDOMSHEMS- OCH LVM-HEMSOMRÅDET

RFS har under 2022 inte haft några särskilda medel för arbetet inom ungdomshemsområdet eller LVM-hem enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall men RFS har fortsatt bevaka området.

I SiS brukarråd och JO:s dialogforum för civilsamhället har RFS följt utvecklingen på ungdomshemmen och LVM-hemsområdet. I detta arbete har RFS särskilt följt Barnrättsbyråns granskning av barns situation på SiS ungdomshem där det har framkommit uppgifter om fysiska och sexuella övergrepp mot barn, vilket RFS ser allvarligt på. RFS har också haft en återkommande dialog med SiS om möjligheter att bryta isoleringen av barn och ungdomar på SiS. RFS samverkar också med Civil Right Defenders där det är aktuellt inom barnområdet och för en dialog med övriga civilsamhället där det är relevant.

SAMMANFATTNING

2022 har präglats av dialog med RFS lokalföreningar och med myndigheter. RFS har satsat på att erbjuda medlemmarna fler digitala aktiviteter och utbildningar än tidigare år och att inhämta mer synpunkter och önskemål från våra medlemmar i form av olika dialogmöten, medlemsträffar och medlemsenkät från vilket utvecklingsarbete sedan skett. Forumträffarna med förbundsstyrelsens ordförande har fört lokalföreningarna närmare verksamheten och gett en ökad vi-känsla i förbundet samt kunskap till styrelserna runt om i landet.

RFS har fått positiv återkoppling på de Kriminalvårdens satsning på samarbete med RFS och satsning på biträdande övervakare har haft positiv effekt på RFS möjlighet att bedriva verksamhet. Socialstyrelsens påfyllnadsmedel gjorde att RFS kunde tillsätta en visstidsanställd ombudsman inom barn och ungdomsfrågor, vilket också gett en bra grund att fortsätta arbetet med frivilliga samhällsarbetare insatser för gruppen i framtiden. Tack vare att RFS haft en ombudsman inom psykiatriområdet har samarbete och dialog kunnat skapas med patientnämnder och myndigheter skapa förutsättningar. Arvsfondsprojektet har slutfört den webbutbildning för ställföreträdare och huvudmän som lanseras våren 2023.

Under årets första del påverkades lokalföreningarnas och besöksverksamheten fortfarande av Covid-19 och pandemin har gjort att vissa samarbeten har lagts vilande och på vissa håll varit svåra att återuppta. Viss besöksverksamhet inom Kriminalvårdsområdet har lagts ner men samtidigt har nya besöksgrupper bildats.

Stockholm 2023-03-18

Jennica Simesgården
Ordförande

Henrik Mörner
Vice ordförande

Bjarne Lynbech
Allmän ledamot

Lisbeth Karlsson
Allmän ledamot

Ulf Johansson
Allmän ledamot

Gunilla Wahlbom
Ledamot socialtjänst

Birgit Mårtenszon
Ledamot psykiatri

Ola Kuremyr
Ledamot kriminalvård

Claes-Göran Mårlind
Ledamot god man/förvaltare